

CITYSCAPES

SPANJE

ISBN 9789464925449

Tweede druk 2026

© Lesley Nieuwenhuis

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

www.cityscapesreisgidsen.nl

CITYSCAPES SPANJE

LESLEY NIEUWENHUIS

INHOUDE

BIENVENIDO A ESPAÑA	6
Francisco Franco	8
Spaanse kunst	10
01. BARCELONA	12
De stad van zon, zee en Gaudí	13
Park Güell	15
Sagrada Família	17
Arc de Triomf	20
Parc de la Ciutadella	22
Casa Batlló	24
Casa Milà	26
Plaça de les Cascades	28
Catedral de la Santa Creu i Santa Eulàlia	29
Recinte Modernista de Sant Pau	30
Poble Espanyol	32
02. MADRID	34
De stad van de koninklijke pleinen en kunst	35
Puerta del Sol	37
Plaza Mayor	39
Palacio Real en Catedral de la Almudena	40
Barrio de los Austrias	42
Mercado de San Miguel	44
Parque del Retiro	46
Paseo del Prado	47
Barrio de las Letras	49
Gran Vía	51
Lavapiés	53
03. VALENCIA	55
De stad van sinaasappelgeur en paella	56
Ciudad de las Artes y las Ciencias	58
Jardín del Turia	60
La Lonja de la Seda	62
Torres de Serranos	64
El Carmen en calle de Moret	65

INHOUD

Playa de la Malvarrosa	67
Estacion del Norte	69
Plaza de la Virgen	71
Mercado Central	73
Veles e Vients	75

04. SEVILLA 77

De stad van warmte, muziek en patio's vol bloemen	78
Plaza de España	80
Real Alcázar	82
Kathedraal van Sevilla en la Giralda	84
Barrio Santa Cruz	86
Setas de Sevilla	88
Torre del Oro	89
Plaza de Cabildo	91
Puente de Triana	93
Parque de María Luisa	95
Archivo General de Indias	97

05. BILBAO 99

De stad van gastronomie, staal, kunst en industrie	100
Guggenheim museum Bilbao	102
Puente Zubizuri en Ría de Bilbao	104
Casco Viejo	106
Mercado de la Ribera	108
Museo de Bellas Artes de Bilbao	110
Azkuna Zentroa	112
Parque de Doña Casilda	114
San Mamés stadion	116
Artxanda Funicular	117
Zabala en San Francisco	118

06. PRAKTISCHE INFORMATIE 120

Alles wat je moet weten voordat je naar Spanje vertrekt	121
Reistijd en verbindingen	122
Feestdagen	123
Cultuur en etiquette	124
Veiligheid en gezondheid	125

BIENVENIDO A ESPAÑA

De meeste mensen kennen Spanje van de prachtige stranden en heerlijke tapas, maar het heeft zoveel meer te bieden. Naast zon, zee en strand, vind je prachtige architectuur, feestelijke cultuur en ruige landschappen in dit land.

Spanje is een constitutionele monarchie waarvan Madrid de hoofdstad is. Het land bestaat uit zeventien autonome regio's met een eigen cultuur, tradities en soms zelfs een eigen regionale taal.

De bekendste regio's zijn Andalusië, Baskenland, Valencia, Galicië en natuurlijk Catalonië.

Catalonië, met Barcelona als kloppend cultureel hart, is misschien wel het bekendste voorbeeld van die regionale identiteit. De Catalaanse taal hoor je nog steeds in de straten, en de trots is groot.

Antoni Gaudí gaf de stad en het gebied een gezicht dat niemand vergeet.

Reis je richting het noordwesten, langs de Golf van Biskaje, dan kom je in Baskenland. Deze regio heeft een van de oudste talen van Europa, namelijk het Baskisch, of Euskera. De sfeer is anders, wat stoerder en ingetogen.

In Bilbao schittert het Guggenheim Museum als het symbool van de stad die zichzelf opnieuw uitvond en nu kunst en gastronomie op wereldniveau aanbiedt.

In het zuiden, in Andalusië, komen flamenco, Moorse geschiedenis en architectuur samen in een landschap van sinaasappelbomen en witgekalkte dorpen.

In Granada kijk je vanaf het Alhambra uit over de stad en in Sevilla verandert de lucht elk voorjaar in een zee van kleur en beweging tijdens de Feria de Abril.

Valencia, aan de oostkust, is het land van vuur, feest en smaak. Het is de geboorteplaats van de paella en elk jaar tijdens Las Fallas vullen de straten zich met gigantische figuren van hout en papier-maché.

En dan is er Galicië, in het noordwesten, waar het landschap groen en zacht is en de lucht ruikt naar de zee. De Galicische taal klinkt melancholisch, bijna zangerig. Hier eindigt de wereld-beroemde pelgrimstocht naar Santiago de Compostela en in de havens liggen schelpdieren en vis te wachten om bereid te worden voor een eenvoudige lunch.

Wat Spanje verbindt, is niet de uniformiteit, maar juist de diversiteit. Het is een land van contrasten: warm en ingetogen, feestelijk en rustig, openhartig en trots. Overal proef je dat eten meer dan voeding is en dat tradities worden doorgegeven.

Dit boek neemt je mee van regio tot regio, met tips en verhalen. Maar volledig? Dat is het niet. En dat hoeft ook niet. Spanje laat zich niet vangen in één boek, één bezoek, of één verhaal. Ik hoop dat deze gids je inspireert om het land te ontdekken.

De populairste steden van Spanje zijn:

Barcelona: De stad van zon, zee en Gaudí

Madrid: De stad van de koninklijke pleinen en kunst

Valencia: De stad van sinaasappelgeur en paella

Sevilla: De stad van warmte, muziek en patio's vol bloemen

Bilbao: De rauwe en creatieve stad met de lekkerste keuken

FRANCISCO FRANCO

Onder het levendige en gezellige oppervlak van het Spanje van nu ligt een geschiedenis van stilte, controle en heropbouw. Aan het einde van de Spaanse Burgeroorlog, in 1939, kwam generaal Francisco Franco aan de macht. Franco's regime duurde bijna veertig jaar, van 1939 tot 1975. Het was een periode waarin het idee van één Spanje, één volk, één taal centraal stond.

De diversiteit die Spanje eeuwen kende, werd gezien als iets gevaarlijks en als iets wat de nationale eenheid zou kunnen ondermijnen. Daarom werden deze identiteiten onderdrukt. In grote delen van het land mocht het Catalaans, Baskisch of Galicisch niet meer op school worden onderwezen, niet meer op straat worden gesproken, niet meer worden gedrukt in boeken of kranten. Zelfs straatnamen werden aangepast naar Spaanse varianten. Kerken, dorpen en gezinnen bleven hun eigen taal vaak wel binnenshuis spreken, maar fluisterend, zodat het zou blijven voortbestaan zonder dat het gehoord werd.

Onder Franco's regime werden culturele uitingen streng gecontroleerd. Theaters moesten hun stukken laten goedkeuren, songteksten werden gecensureerd en kunstenaars moesten oppassen dat hun werk niet te kritisch of te regionaal werd. Zelfs traditionele feesten en dansen verdwenen soms uit het publieke leven, omdat zij gezien werden als symbolen van regionale trots. Het gevolg was een land dat naar buiten toe stil en uniform leek, maar waarin onder de oppervlakte een eigenzinnige koppigheid bleef. De identiteit was niet weg, maar bleef binnenskamers bestaan.

In deze periode was er ook een economische isolatie. Spanje was tijdens de dictatuur nauwelijks aangesloten op de internationale markt en werd door veel landen gemeden. Het land had weinig toerisme en stond in de rest van Europa vooral bekend als arm, gesloten en politiek onvrij. Het eerste keerpunt kwam in 1975, met de dood van Franco.

Wat volgde was één van de meest bijzondere, vreedzame democratische transitie's in de moderne Europese geschiedenis. De grondwet van 1978 vormde het nieuwe Spanje en gaf de zeventien autonome regio's ruimte om hun eigen talen, cultuur, bestuur en identiteit opnieuw vorm te geven. Voor veel mensen voelde het alsof hun identiteit, die jarenlang was stilgehouden, er plotseling weer mocht zijn. Het Catalaans keerde terug in scholen en op straatnaamborden. Het Baskisch kreeg opnieuw officiële status in zijn eigen regio. In Galicië zongen mensen weer traditionele liederen zonder angst.

De heropleving ging natuurlijk veel verder dan de taal. Feesten die jarenlang waren onderdrukt, bloeiden opnieuw op. La Mercè in Barcelona, Feria de Abril in Sevilla, San Fermín in Pamplona, het waren allemaal feestdagen die na de jaren van stilte weer konden worden gevierd alsof het de eerste keer was.

Ook de steden begonnen te veranderen. Waar sommige straten ooit grijs en gesloten aanvoelden, ontstonden nu culturele centra, theaters, jazzclubs en literaire cafés. Kunst kreeg opnieuw ruimte om te experimenteren. Architectuur durfde weer verrassend te zijn. En met die culturele heropening kwam ook de rest van Europa. In de jaren '80 en '90 begon het toerisme explosief te groeien. Reizigers ontdekten dat Spanje veel meer was dan zon en zee. Ze ontdekten de Moorse paleizen van Andalusië, het futuristische Bilbao, en de Catalaanse trots in Barcelona.

Toerisme werd een van de economische motoren van het land. Spanje groeide uit tot een van de meest bezochte landen ter wereld. Dat bracht destijds veel voordelen met zich mee. Er ontstond meer werk, meer infrastructuur en meer culturele investeringen. Inmiddels kent het land ook een aantal uitdagingen, zoals drukte in historische stadscentra en de vraag hoe je authenticiteit bewaart in een wereld vol bezoekers.

SPAANSE KUNST

Eeuwenlang leefden Spaanse kunstenaars in een land waar macht en maatschappij voortdurend schoven en waar de koningen, kerk en dictators bepaalden wat getoond mocht worden. Misschien wel daardoor werd kunst de manier om zonder woorden te communiceren. Het was een middel om te beschermen, te protesteren en te herinneren.

De hofschilderijen van Velázquez stelden stille vragen in een tijd van absolute macht, de doeken van Goya lieten angst en oorlog zien en in de 20e eeuw, tijdens burgeroorlog en dictatuur, werd kunst een vorm van identiteit en trots.

Antoni Gaudí, Joan Miró en Salvador Dalí

Wie Barcelona zegt, zegt Gaudí. Het is haast onmogelijk de stad los te zien van de architect die golvende muren en mozaïeken kleuren tot kathedralen en huizen maakte. Antoni Gaudí (1852–1926) zag in de natuur een taal die hij vertaalde naar steen. De Sagrada Família is nog steeds in aanbouw en de meest bezochte plek in Barcelona. Ook Casa Batlló, Casa Mila en Park Güell zijn van zijn hand.

En toch is Gaudí niet de enige artiest uit Catalonië. Joan Miró (1893–1983) nodigt je uit om weer even kind te zijn en te genieten van zijn kunst.

De Costa Brava was de omgeving die Salvador Dalí (1904–1989) vormde. Hij leefde, volgens hem, in een landschap dat al surrealistisch leek. Ook hield Dalí van theater en dat is terug te zien in zijn werk. Zijn schilderijen smelten tijd, breken logica, zetten dromen en werkelijkheid naast elkaar alsof het zo altijd hoorde te zijn.

Pablo Picasso

Pablo Picasso (1881–1973) werd geboren in Málaga, maar bracht zijn jeugd door in Galicië en later in Barcelona. Picasso liet de wereld zien dat een gezicht meerdere waarheden kan hebben en dat één blik niet genoeg is om iemand te begrijpen. Hij maakte Guernica, misschien wel het belangrijkste protestbeeld van de 20e eeuw.

In 1937 werd het Baskische stadje Guernica gebombardeerd. De aanval was meedogenloos, een aanval op burgers, op identiteit, op een volk. Picasso, wonend in Parijs maar nog altijd verbonden met de pijn van zijn land, vertaalde dit verschrikkelijke moment naar een monument van zwart, wit en pijn.

Velázquez en Goya

Velázquez (1599–1660) was de hofschilder van Filips IV en leefde in een wereld waarin kunst diende om hiërarchie te bevestigen. Maar Velázquez schilderde niet om te vleien en schilderde zoals hij het zag. Las Meninas ondermijnde het gezag door te laten zien hoe het er echt uitzag. Hij plaatste zichzelf midden in de scène in een tijd waarin kunstenaars nauwelijks een stem hadden.

Goya (1746–1828) ging nog een stap verder. Waar Velázquez alleen observeerde, confronteerde Goya. Zijn carrière begon met sierlijke hofportretten, maar naarmate Spanje donkerder werd, sloeg zijn palet om. Oorlog, ziekte, onderdrukking en angst waren de onderwerpen van zijn werk.

Paco de Lucía en Camarón de la Isla

In het zuiden, waar de avonden lang zijn, klinkt de flamenco door de straten. Paco de Lucía (1947–2014) gaf de gitaar een stem die kon fluisteren en schreeuwen. Camarón de la Isla (1950–1992) zong met zoveel overgave, alsof elke noot het laatste woord zou kunnen zijn.

no.1 BARCELONA

DE STAD VAN ZON, ZEE EN GAUDÍ

Er zijn van die steden waarvan de sfeer en de energie je meteen raakt. Niet door de hoogte van de gebouwen, de drukte van het verkeer of de bezienswaardigheden, maar door het gevoel dat er onder de oppervlakte iets leeft. Barcelona is zo'n stad.

Achter de mozaïeken van Gaudí, de geur van versgebakken churros en de vrolijke klanken op straat, schuilt een ziel die gevormd is door eeuwen van strijd, verlies en heropbouw. Barcelona staat bekend als veerkrachtig, dapper en strijdvaardig en dat voel je overal in de stad.

Barcelona's reputatie als heldhaftige stad begon op 11 september 1714. De stad werd belegerd tijdens de Spaanse Successieoorlog, en ondanks dat Barcelona viel en haar autonomie verloor, bleef het verzet levend. Tot op de dag van vandaag wordt deze gebeurtenis herdacht tijdens La Diada, een Catalaanse nationale feestdag.

Op deze dag hangen de Catalaanse vlaggen uit en zie je het rood-geel van Catalonië in de straten. Deze nationale feestdag is er niet (alleen) vanwege een herdenking van het verlies, maar juist vanwege de collectieve herinnering aan een stad vol moedige inwoners.

In de 20e eeuw werd Barcelona opnieuw het toneel van strijd, maar dan tegen het opkomende fascisme. Tijdens de Spaanse Burgeroorlog koos de stad de kant van de republikeinen. Barcelona werd gebombardeerd, leeggehaald en verscheurd door geweld,